

LITERÁRKY V SÍTI

úvod domov **svět** civilizace literatura **umění** nové knihy dok.revue archiv

ZA JEDINÝ E-MAIL TŘI ČÍSLA ZDARMA!

Literární noviny o kultuře i o společnosti jinak než kdekoli jinde
predplatne@literarky.cz

TŘI PERLY

CIVILIZACE

761

- Tomáš TOŽIČKA:
Nákupem za
rozumnější svět
- Matěj STROPNICKÝ:
Exilový čtenář Jan
Vladislav
- Jan ŠICHA:
Bez triků a triček

AUTOŘI TEXTŮ

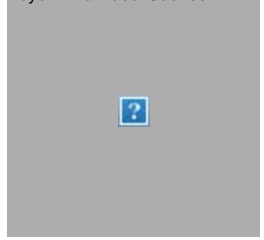
- Ivan HOFFMAN
- Vít **JANEČEK**
- Petr **JEDLIČKA**
- Lukáš JELÍNEK
- Alexandr KLIMENT
- Olga LOMOVÁ
- Jakub **PATOČKA**
- Jiří PEHE
- Jan ŠICHA
- Tomáš **TOŽIČKA**
- Ludvík VACULÍK
- Alena **ZEMANČIKOVÁ**
- další

VYHLEDAT

NĚCO K POSLECHU

Poyel : Ma Face Cachée

Poyel
Ma Face Cachée

PAVEL HNILIČKA

Fenomén rodinného domu

Nahodilé rozesetí rodinných domů postrádá významy, ke kterým by se jeho obyvatelé mohli vztahovat a brát je za vlastní a sobě blízké.

Než se pustíme do úvah o stále se rozvíjející výstavbě kolonií rodinných domů, zastavme se u samotné jednotky, ze které jsou tyto kolonie poskládány, a pokusme se pojmenovat základní motivace a ideologie, které jsou s rodinným domem spojeny. Vymezení hlavních důvodů, pro které lidé usilují o rodinný dům, bude užitečným podkladem pro přípravu zastavovacích plánů nových areálů, o kterých pojednáme v závěrečné kapitole.

Rodinný dům je v současné době bezpochyby považován za nejlepší a nejdokonalejší způsob bydlení, kterého může jednotlivec dosáhnout. Sen o vlastní vile se zahradou a výhledem v klidné rezidenční čtvrti se nepřímo spojuje s myšlenkami na šťastný a spokojený život. Rodinný dům se často stává životním cílem, pro který jsou lidé ochotni přinášet velké oběti. „Mít vlastní vilu“ znamená významný skok na společenském žebříčku od pouhého „platit nájem“.

Z hlediska investic je pochopitelně rozumnější vkládat peníze do své nemovitosti než je platit „cizimu“ pronajímateli. Nemovitosti jsou odedávna jistou oblastí pro ukládání finančních prostředků. Nespornou výhodou u rodinného domu je právní jistota jeho vlastníka, že ho nemůže z domu nikdo vypovědět a který naopak může se svým majetkem volně nakládat. Svoji nemovitost může navíc upravovat a přestavovat, a tím zvyšovat její hodnotu.

Vedle těchto hmotných aspektů je podle sociologa Hartmuta Häussermanna rodinný dům především symbolem nezávislosti, jistoty a individuální svobody. Samostatná vila je vrcholem individualizace a emancipace – procesů, jež jsou pro dnešní společnost charakteristické. Vila symbolizuje velkou prestiž a solidní sociální status. Vlastnit kus země s domem navozuje dojem zakotvení na zemi, a tím i ve společnosti. Navozuje pocit, že člověk někam patří. Tím, že si obyvatel rodinného domu kolem sebe utváří určitý vlastní svět, identifikuje se se svým domem lépe než nájemce s pronajímaným bytem. Pokud si ovšem nevybere jeden z typizovaných anonymních projektů, které jsou sotva vyjádřením individuální svobody.

Odhlédneme-li však od návrhu samotného domu, vyvstává v této souvislosti důležitá otázka přesahující možnosti jednotlivých investorů – majitelů rodinných domů, a tou je možnost identifikace s prostředím, ve kterém se domy nacházejí. Jestliže jsou totiž nevhodně postaveny na polích za městem bez vztahu k okolí i sobě navzájem, těžko nám jejich doslova nahodilé umístění umožní pocit výše popsaného ukotvení. Nahodilé „rozesetí“ domů postrádá významy, ke kterým by se jeho obyvatelé mohli vztahovat a brát je za vlastní a sobě blízké.

Bydlení na předměstí, jak uvádí sociolog Häussermann, je již od 19. století považováno za ideál. Vnitřní město devatenáctého století bylo kvůli průmyslu a přelidnění příliš hlučné a prašné. Vila v zeleni nedaleko centra, která umožňuje spojit „zdravý život“ v zahradě se společenským městským životem, tak představovala nejlepší možné řešení bydlení. Městská vila slouží v podstatě dodnes jako vzor pro rodinný dům. První městské vily tento cíl spojení vlastní zahrady a blízkosti rušného městského života dokázaly ještě naplnit. Pokračující výstavbou se však zcela logicky vzdálenost k centru města prodlužovala, až se centrum úplně vytratilo a vysněné vily se ocitly zcela mimo město a často i okolní obce. V současné době není výjimkou denní dojíždění do města za prací ze vzdálenosti padesáti i více kilometrů.

A tak jediné, co z původního ideálu zůstává, je zahrada u domu. Vlastní obytná zahrada přímo navazující na rodinný dům je, jak se zdá, silným motivem, pro který jsou lidé ochotni vzdát se výhod městského způsobu života. Mnozí si ovšem

skutečnost ztráty města uvědomí až v okamžiku, kdy začnou obývat vysněný rodinný dům a poprvé naplno pocítí jeho odtrženost. Každopádně je motiv vlastního venkovního obytného prostoru třeba považovat za podstatný předpoklad pro kvalitní bydlení a nelze jej podceňovat. Stačí si uvědomit, kolik lidí žijících v bytech bez vlastního venkovního prostoru se přimyká ke svým zahrádkám v zahrádkářských koloniích opatřených přístřešky komické velikosti či víkend co víkend odjíždí na své chaty a chalupy. Zahrada u rodinného domu je jednou ze zásadních pohnutek, kvůli které vyrůstají kolonie rodinných domů i v natolik odlehlých končinách, že zde bude bydlení kvůli každodennímu dojíždění jen stěží pohodlné.

Sebelepší architektura rodinného domu nemůže nahradit poškozené okolní prostředí. Je pozoruhodné, že o samotných rodinných domech bylo napsáno již tolik literatury a že najdeme tolik mistrovsky realizovaných staveb, ale tomu, co se děje jejich přílišnou kumulací na jednom místě, je věnováno jen minimum pozornosti. Fotografové architektury se již naučili, jak okolí snímaného rodinného domu důmyslně skrýt. Mají k tomu pádný důvod – v okolí skutečně nebývá čemu se obdivovat. Čtenářům se tak vzkazuje: dům je sám o sobě výborný, ale o jeho okolí se radši vůbec nebudeme zmiňovat.

Kvalita bydlení je tak zcela chybně posuzována bez vztahu k místu, bez vztahu k širší zástavbě lidského sídla. Touha jednotlivců po samostatném domě není jediným důvodem, proč se kolonie rodinných domů tolik rozvinuly. Po druhé světové válce měla výstavba rodinných domů v průmyslových zemích masivní politickou podporu.

Jednalo se jak o přímou podporu finančními půjčkami, tak o podporu nepřímou zákonnými úpravami a územními plány, financováním silnic a dálnic a dalšími způsoby, které si suburbie ze státních rozpočtů vynucují.

Rodinný dům byl politicky považován za nejlepší způsob bydlení, který zajišťuje stabilitu v zemi a rozvíjí „zdravou“ občanskou společnost. V Německu došly úvahy v tomto směru tak daleko, že bylo oficiálně proklamováno: kdo se stará o svůj rodinný dům, buduje si vztah k majetku, a tím i pozitivní vztah ke státu. Výstavba rodinných domů byla propagována jako skvělý způsob uložení kapitálu pro případ krize, a dokonce také jako prostředek k lepším šancím na přežití při případném válečném konfliktu.

Zda by člověk lépe přečkal ozbrojený útok v rodinném nebo bytovém domě, to dnes posoudíme už jen stěží. V každém případě je ale zřejmé, jak málo si tehdejší politická elita uvědomovala, kam až mohou důsledky kobercové výstavby rodinných domů vést.

- Pavel Hnilička je architekt a urbanista, svůj ateliér má v Praze. Jeho kniha Sídlní kaše vychází v nakladatelství ERA.
- Text vyšel v Literárních novinách 2005-40 na straně 9.
- Publikováno online 4.10.2005

Související články:

- [05-10-04] [Kateřina Dubská: Všude se muselo šetřit](#)
- [05-10-04] [Dietmar Eberle: Utváření předměstského životního prostoru](#)
- [05-10-04] [Pavel Hnilička: Sídlní kaše](#)

[zpět na úvod](#)

inzerce:

